

Boverkets tillsynsvägledning avseende översvämningsrisker

Anders Rimme
VAK 2018

Upplägg

- § PBL och översvämning §
- Regeringsuppdraget
- De knepiga frågorna i uppdraget
- Vår lösning i vägledningen
- Havet, klimatet och nationell strategi för klimatanpassning
- Frågor på det?

PBL och översvämningsrisk

PBL 2 kap. 5 §

Vid **planläggning** och i ärenden om bygglov eller förhandsbesked enligt denna lag ska bebyggelse och byggnadsverk lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till

- 1. människors hälsa och säkerhet,
- 2. jord, berg- vattenförhållanden,
- ...
- 5. risken för olyckor, översvämning och erosion

PBL och klimatanpassning

PBL 2 kap. 3 §

Planläggning enligt denna lag ska med hänsyn till natur- och kulturvärden, miljö- och **klimat**spekter samt mellankommunala och regionala förhållanden främja

1. ...
 - ... en långsiktigt god hushållning med mark, vatten, energi och råvaror samt goda miljöförhållanden i övrigt, ...

*"Syftet med tillägget i lagtexten om att ta hänsyn till klimatspekter vid planläggning är att främja goda miljöförhållanden dels genom **anpassning till klimatförändringar**, dels genom en minskad klimatpåverkan..."*

Prop. 2009/10:170 (sid 161)

Tillsyn över kommunala beslut i PBL

PBL 11 kap. 10 -11 §§

10 § När länsstyrelsen enligt 5 kap. 29, 38 eller 39 § har fått ett meddelande om att en kommun beslutat att anta, ändra eller upphäva en del av länsstyrelsens eller kommunens bestämmelser om bygglov eller säkerhet, ska länsstyrelsen antas innebära

1. ...

...

5. en bebyggelse eller säkerhet

erosion.

11 § Länsstyrelsen eller upphäva en del av beslutet har en sådan innebörd som anges i 10 § andra stycket. Om kommunen medger det, får beslutet upphävas i en viss del. ...

Men! Ingripande ska om möjligt undvikas!

"Därmed görs tydligt att länsstyrelsen genom aktiva insatser tidigt i planeringsprocessen ska bidra med sådant under-

lag, råd och synpunkter som ger kommunen möjlighet att utforma planförslaget så att ett senare statligt ingripande kan undvikas."

prop. 2009/170 sid 444

Uppdraget

5. Tillsynsvägledning avseende översvämningsrisker

Enligt plan- och byggförordningen (2011:338) ska Boverket ge tillsynsvägledning till länsstyrelsen. Boverket ska utveckla sin tillsynsvägledning avseende risken för översvämning. Syftet med uppdraget är att tillsynsvägledningen ska skapa förutsättningar för att ny bebyggelse blir långsiktigt hållbar och att länsstyrelsemans tillsyn är samordnad och förutsebar.

Tillsynsvägledningen bör klargöra vilket underlag som behövs för länsstyrelsernas prövning och hur bebyggelse bör vara utformad för att anses lämplig i förhållande till risken för översvämning vid sjöar och vattendrag, bl.a. i fråga om vilken återkomsttid som olika slag av bebyggelse bör tåla. Tillsynsvägledningen bör även klargöra hur bebyggelse i anslutning till havet bör utformas för att vara långsiktigt hållbar i förhållande till globalt stigande havsnivåer. Tillsynsvägledningen bör utformas med hänsyn till sådana intressen som är viktiga från allmän synpunkt, bl.a. behovet av långsiktigt hållbar bebyggelsestruktur och en god hushållning med mark- och vattenområden. Länsstyrelserna, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt Statens meteorologiska och hydrologiska institut ska bistå Boverket i arbetet med att ta fram tillsynsvägledningen.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 28 februari 2018.

Översvämningsfrågor ingen ny fråga i fysisk planering

- Finns idag regional vägledning som till stora delar har gemensamma utgångspunkter
- Vi har inte sett något egenvärde i att göra stora förändringar

Regeringsuppdragets produkter

• Tillsynsvägledning på PBL

Kunskapsbanken http://www.boverket.se/sv/PBL-Kunskapsbanken/planering/detaljplan/lansstyrelsen-tillsyn/tillsynsvagledning-oversvammning?utm_campaign=unspecified&utm_content=unspecified&utm_medium=email&utm_source=apris

• Uppdragsrapport

<http://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/2018/tillsynsvagledning-avseende-oversvammningsrisker/>

- I framtiden – Allmänna råd, vägledning riktad till kommuner?, ... ,

Innehåll i tillsynsvägledningen

- Tillsynsvägledning avseende översvämningssrisker
- Översvämningssrisk och klimataspekter i PBL
- Planbestämmelser och byggregler
- Länsstyrelsens roll
- Stöd för länsstyrelsen vid riskbedömning
- Planeringsunderlag
- 3 Regeringsavgöranden
- Begrepp och termer

Knepiga frågor i uppdraget

- "...hur bebyggelse bör vara utformad för att anses lämplig i förhållande till risken för översvämning vid sjöar och vattendrag, bl.a. i fråga om vilken återkomsttid som olika slag av bebyggelse bör tåla"
- "...hur bebyggelse i anslutning till havet bör utformas för att vara långsiktigt hållbar i förhållande till globalt stigande havsnivåer"

Återkomsttid

Akkumulerad sannolikhet för olika återkomsttider och tidsperioder

Återkomsttid	50-årsperiod	100-årsperiod	200-årsperiod
10 år	99%	100%	100%
50 år	64%	87%	98%
100 år	39%	63%	87%
200 år	22%	39%	63%
1 000 år	5%	10%	18%
10 000 år	0,50%	1%	2%

Reflektion inför uppdraget

- Uppdraget syftar till att länsstyrelsernas tillsyn ska vara samordnad och förutsebar.
- Samtidigt vill vi inte styra för mycket "upifrån" då det riskerar att bli för grova bedömningar av risken.
- Vi vill att det ska vara möjligt att göra platsspecifika bedömningar utifrån sannolikhet och konsekvens av en översvämning (men utifrån gemensam grund).

Vår lösning i tillsynsvägledningen

Stöd för länsstyrelsen vid **riskbedömning** är indelat i tre avsnitt:

- 1. Utgångspunkter för planläggning med hänsyn till översvämningsrisk
- 2. Bedömning av risken för översvämning
- 3. Tillämpning och avsteg från de grundläggande utgångspunkterna för planläggning

1. Grundläggande utgångspunkter

Skyltall: "Som ett minimum bör ny sammanhållen bebyggelse och bebyggelse med samhälls viktig verksamhet planläggas så att den årliga sannolikheten för att bebyggelse tar skada vid översvämning är mindre än 1/100."

2. Bedömning av risken för översvämning

- Olika aspekter som påverkar sannolikheten för översvämning
t.ex. platsspecifika förhållanden som kan påverka sannolikheten, ...
- Olika aspekter som påverkar konsekvensen av en översvämning
t.ex. varaktighet, planområdets sammanhang med omgivande mark- och vattenområden, tillgänglighet, liv och hälsa, skador på funktioner och egendom, ...

3. Tillämpning och avsteg

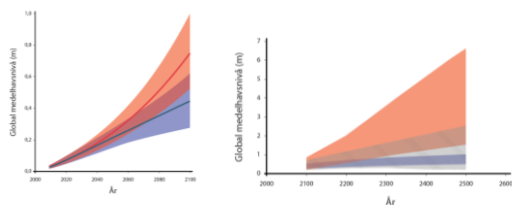
"Det går inte att förutse alla tänkbara förhållanden som kan uppstå och som kan motivera avsteg från de grundläggande utgångspunkterna. En bedömning av översvämningsrisken måste göras i varje enskilt fall."

Förtätning: "Om det inte är möjligt att lokalisera tillkommande bebyggelse på nivåer så att översvämningsrisken undviks bör planen istället reglera bebyggelsens placering eller utförande så att den nya bebyggelsen klarar översvämning motsvarande de grundläggande utgångspunkterna."

Havet och klimatet!

- IPCCs bedömning från 2013 av global höjning av medelhavsvattenståndet

Klimatanpassningsutredningen

Angående klimatanpassning av bebyggelse säger utredaren:

"Vidare är det angeläget att utifrån den klimatforskning och de metoder som är tillgängliga besluta sig för vilket klimatscenario det är rimligt att utgå ifrån och hur ofta detta scenario ska omprövas. Det krävs politiska beslut om vilka risker som kan och ska accepteras och dessa beslut måste fattas av regering/riksdag."

<http://www.regeringen.se/49c4a3/contentassets/7931dd4521284343b9224e9322539e8d/vem-har-ansvaret-sou-201742>

Sveriges klimatanpassningsstrategi (Prop. 2017/18:163)

Försiktighetsprincipen

När potentiella risker till följd av klimatförändringar anses påvisade men tillgänglig vetenskaplig kunskap är otillräcklig för en säker slutsats om riskens existens eller omfattning, får inte kunskapsbristen användas som skäl för att skjuta upp eller låta bli kostnadseffektiva skyddsåtgärder.

Hantering av osäkerhet

Vid bedömning av framtida klimatförändringar, riskvärdering och planering av anpassningsåtgärder bör ett framtida klimat analyseras utifrån olika utsläppsscenarier och flera möjliga utfall utifrån dessa bör beaktas.

Tidsperspektiv

Tidsperspektivet för klimatanpassningsåtgärder ska utgå från det specifika objektets (infrastrukturens, bebyggelsens eller investeringens) livslängd.

Sveriges klimatanpassningsstrategi (Prop. 2017/18:163)

Hantering av risk

Vid hög risk, dvs. då sammanvägningen av sannolikheten för en händelse och dess konsekvensers omfattning och allvarlighetsgrad är hög, ska förebyggande åtgärder vidtas, varningssystem och beredskap utformas samt ansvar och samverkan tydliggöras. Vid allvarlig fara för människors liv och hälsa, allvarlig eller irreversibel skada på ekosystemens bärkraft och återhämtningsförmåga samt omfattande skada på riksstressen, samhällsviktig verksamhet eller infrastruktur och bebyggelse med höga kostnader som följd bör anpassningsåtgärder ta höjd för händelser med mycket låg sannolikhet att inträffa. Robusta åtgärder som fungerar under ett spann av möjliga framtida scenarier ska prioriteras.

I vår tillsynsvägledning

Scenario:

"Det finns inga nationella beslut om vilket scenario som ska ligga till grund för samhällets utveckling och anpassning i Sverige. I fysisk planering kan RCP 8,5 oftast vara ett rimligt utgångsscenario när det kommer till att bedöma risken för översvämning i ett framtida klimat. I vissa regioner och för vissa sjöar och vattendrag kan andra av IPCCs scenarier innebära större konsekvenser, och då bör dessa beaktas."

Tidsperspektiv:

"När det gäller bygnadsverk i detaljplanen bör det vara ett minimum att beakta effekter av ett förändrat klimat under bygnadsverkens förväntade livslängd. För sammanhållen bebyggelse och samhällsstrukturer som kan väntas vara bestående längre än enskilda byggnader behöver kommunen förhålla sig till strukturens förväntade livslängd."

Havet

Så högt kan havet stiga i dagens och framtidens klimat

Har havet redan blivit högre än någonsin? Hur högt blir havsnivån i ett varmare klimat och hur påverkas havsytternas av landhöjningen? Det visar SMHI:s senaste utvärdering av havsnivåförändringar och höga havers risker i svenska kuststaden. I dagens klimat och fram till sekelskiftet.

Havsnivåerigen för mer än hälften i den nordliga del av landhöjningen är den som räknas ut från satellitdata. Detta innebär att havsnivåerigen är mer exakt än tidigare och förklarar den stora skillnaden mellan de tidigare och de senaste mätningarna. Det innebär också att havsnivåerigen är mer exakt än tidigare och förklarar den stora skillnaden mellan de tidigare och de senaste mätningarna.

Nytt om havsnivåer

En ny utvärdering av havsnivåerigen i Sverige visar att havsnivån i dagens klimat är högre än någonsin. Detta innebär att havsnivån i dagens klimat är högre än någonsin.

Exempel på höga havers risker i framtiden

En utvärdering av havsnivåerigen i Sverige visar att havsnivån i dagens klimat är högre än någonsin. Detta innebär att havsnivån i dagens klimat är högre än någonsin.

Havet

GLOBAL AND REGIONAL SEA LEVEL RISE SCENARIOS FOR THE UNITED STATES

NOAA National Oceanic and Atmospheric Administration

Tabell 4. Sannolikheter att nivåerna från de sex scenarierna, i figur 4, överskrids år 2100 enligt Knutti et al. (2014) utifrån tre olika utsläppsscenarier. Källa: Sweet et al., 2017c.

Scenario från Sweet et al. (2017c)	RCP2.6	RCP4.5	RCP8.5
Låg - 0.3 m	94%	98%	100%
Medan-låg - 0.5 m	49%	73%	96%
Medan - 1.0 m	2%	3%	17%
Medan-hög - 1.5 m	0.4%	0.0%	1.3%
Hög - 2.0 m	0.1%	0.1%	0.3%
Extrem - 2.5 m	0.05%	0.05%	0.1%

Frågor på det?

Tack för att ni lyssnat!
anders.rimne@boverket.se

